

АЛГОРИТМ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ ІІІ КУРСУ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ХХ – ХХІ СТ. (ЧАСТИНА ДРУГА)»
ВИКЛАДАЧ: ДОЦ. КАЧМАР В.М.
В РАМКАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
З 06 КВІТНЯ ПО 22 ТРАВНЯ 2020 РОКУ

Практичне заняття 1
на тему:

**Поновлення і функціонування
сталінського тоталітарного режиму в УРСР (1945–1953 рр.)**

1. «Біографія» режиму 1945–1953 рр.: органи влади та управління Української РСР.
2. «Радянська» пам'яті: портрети партійних функціонерів (М. Хрущов, Л. Каганович, Л. Мельников).
3. Взаємини влади з громадськістю та представниками українського національно-визвольного руху. Пошуки «правильної» моделі правління. Державний терор.
4. Візуальна стратегія радянської фотографії. Радянська Україна на політичному плакаті. Карикатури партійних очільників.

Завдання:

1. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
2. Підібрати з метою конструювання портретів політичних функціонерів епохи цікаві факти з життя діячів та їх цитати.
3. Зробити тематичну підбірку фотографій, карикатур та плакатів, які висвітлюють події в УРСР у 1945–1953 рр.

Література та матеріали для опрацювання

- Баран В. Україна: новітня історія (1935–1992 рр.). Львів, 2003.
- Вронська Т. В. Заручники тоталітарного режиму: репресії проти родин «ворогів народу» в Україні (1917–1953 рр.) / Т. В. Вронська / НАН України. Інститут історії України; Служба безпеки України. Інститут дослідження проблем державної безпеки. Київ: Інститут історії України, 2009.
- Депортації. Західні землі України. Лінія західного кордону 50-х р. Документи. Львів, 1998. Т. 2.
- Десять бурених літ. Західноукраїнські землі в 1944–1953 роках / упоряд. В. Сергійчук. Київ, 1998.
- Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг / пер з англ. Київ, 2002.
- Костлярук О. Використання візуальних джерел у відтворенні повсякденності. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2008_21/028.htm
- Комуністична партія України в резолюціях в рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. В 2 т. Т. 2. 1941–1976. Київ, 1977.
- Кондратюк К. Профспілки України у 1945–1990 рр. *Вісник Академії праці і соціальних відносин федерації профспілок України*. 2009. № 3.

Лаврейтий Берия. 1953: стенограмма июльського пленума ЦК КПСС и другие документи. Москва, 1999.

Літопис нескоренної України. Документи, матеріали, спогади. Львів, 1997. Кн. 2.

Лобода М. К. Трудові ресурси у важкій промисловості України під час нацистської окупації та у відбудовний період (1941–1950) / наук. ред. О. Лисенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2012.

Малес Л. Образний ряд усної історії. Феномен фотографії. *Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник*. 2008. Вип. 11–12. С. 77–82.

Політичний терор і тероризм в Україні. ХІХ–ХХ ст. Історичні нариси / відп. ред. В. Смолий. Київ, 2002.

Радянські виборчі кампанії в Західній Україні (1946–1950-роки). Збірник документів і матеріалів / упор. і відп. ред. Стасюк О. Й. Львів, 2011.

Сборник законов УССР, указов Президиума Верховного Совета УССР. 1938–1979. В 2 т. Киев, 1980.

Україна: друга половина ХХ століття. Нариси історії. Київ, 1997.

Штомпка П. Визуальная социология: Фотография как метод исследования: учебник. Москва: Логос, 2007.

Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях. 30–50-і роки ХХ ст. Луцьк, 1995.

Практичне заняття 2

на тему:

Соціально-економічна політика в 1953–1964 рр.

1. «Наздогнати й перегнати»: реформи в українській промисловості.
2. Сільськогосподарські експерименти та їхні наслідки для України. «Аграризація» побуту громадян.
3. Політика влади у соціальній сфері. Повсякдення періоду «Відлиги».
4. Обговорення документального фільму «Дипломатія високого рівня».

Завдання:

1. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
2. Підібрати цікаві факти з життя пересічних жителів УРСР, пов'язані з повсякденним життям періоду «Відлиги».
3. Переглянути та підготуватись до обговорення документального фільму «Дипломатія високого рівня».

Література та матеріали для опрацювання

Александренко Г. В. Реорганізація управління промисловістю і будівництвом. Київ, 1957.

Баран В. К., Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.). Київ: Альтернативи, 1999.

Гирич Я. М. Вплив містобудівної політики на урбанізацію в УРСР (друга половина 50-х — початок 60-х років ХХ століття). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. Київ: Київський університет, 2007. № 89/90. С. 73–76.

Гирич Я. М. Урбанізація за планом. *Український тиждень*. 2012. № 37 (254). 13 вересня. С. 40–43.

Даниленко В. М. Спроби «соціалізації» радянської економіки в роки хрущовської «відлиги» (1955–1965 рр.). *Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: зб. ст.* Київ, 2011. Вип. 16. С. 5–20.

Даниленко В. М., Новохатько Л. М. Економіка України в добу десталінізації (1956–1965). *Економічна історія України*. В 2-х т. Т. 2. Київ, 2011.

Дьомін М. М., Наймарк Й. І., Фомін І. О. Містобудівництво в Українській РСР у семиріччі. Київ, 1961.

Економіка советской Украины. 1945–1975 гг. Киев, 1975.

Економічна історія України: історико-економічне дослідження: в 2 т. Київ: Ніка-Центр, 2011. Т. 2. 608 с.

Иванова Г. М. На пороге «государства всеобщего благосостояния». Социальная политика в СССР (середина 1950-х — начало 1970-х годов). Москва, 2011.

Кульчицький С. Спроби реформ (1956–1964). *УІЖ*. 1998. № 2, 3, 4.

Ковпак Л. В.. Соціально-побутові умови життя населення України в другій половині ХХ ст. (1955–2000 рр.). Київ, 2003.

Литвин В. М. Україна у другому повоєнному десятилітті (1956–1965). Київ, 2004.

Лук'янець О. А. Житлове будівництво у містах Української РСР (1950-ті роки). *Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки: наук. вісник: зб. наук. праць*. Вип. 37. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. С. 160–165.

Лук'янець О. А. Розвиток житлово-комунального господарства в містах України в 1950-х рр. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. 2010. Вип. 101. С. 23–25.

Розвиток народного господарства Української РСР в 1917–1967 роках: У 2 т. Київ, 1967. Т. 2. С. 456–457.

Янковська О., Бачинський Д. Реформи в УРСР у соціальній сфері (1950–1960-ті рр.): житлове забезпечення. *Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: зб. ст.* Київ, 2013. Вип. 18. С. 132–149.

Дипломатія високого рівня. Документальний фільм. Відеоматеріали. URL: https://www.youtube.com/watch?v=c_X-Xd2LRzI

Практичне заняття 3

на тему:

Політичне та соціально-економічне життя в УРСР у 1964–1985 рр.

1. Зміни в суспільно-політичному устрої УРСР.
2. Партійно-державне керівництво республіки: П. Шелест, В. Щербицький. Конституція УРСР 1978 р.
3. Реформи в економіці та сільському господарстві.
4. Соціальна політика. Повсякденне життя в Україні у період «розвинутого соціалізму».

Завдання:

1. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
2. Підібрати світлини, відео та цікаві факти з життя пересічних жителів УРСР, пов'язані з повсякденним життям періоду «розвинутого соціалізму».

Література та матеріали для опрацювання

- Баран В. Україна: новітня історія (1945–1991 рр.). Львів, 2003.
- Врублевский В. Владимир Щербицкий: правда и вымыслы. Записки помощника: воспоминания, документы, слухи, легенды, факты. Киев, 1993.
- Грицак Я. Й. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. Київ, 2000.
- Экономика Советской Украины. 1945–1975 гг. Киев, 1975.
- Історія народного господарства УРСР. У 3 т. Київ, 1985. Т. 3.
- Історія України XX – початку XXI ст.: навч. посібник / за заг. ред. В. Смолія. Київ, 2004.
- Історія України: нове бачення. У 2 т. / Під ред. В. Смолія. Київ, 1995.
- Качмар В.М. Повсякденне життя студентської молоді радянського Львова (на прикладі Львівського державного університету імені Івана Франка). *Lwów. Miasto – społeczeństwo – kultura / Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego*. Kraków, 2014. Т. 9. S. 314–328.
- Конституція (Основний закон) УРСР. Прийнята на позачерговій 7 сесії Верховної Ради УРСР 9 скликання 20 квітня 1978 р. Київ, 1978.
- Ковпак Л. В. Соціально-побутові умови життя населення України в другій половині XX ст. (1955–2000 рр.). Київ, 2003.
- Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні XX ст. / переклад з англ. Київ, 1997.
- Шелест П. Е. “... Да не судимы будете”. Дневниковые записи, воспоминания члена Политбюро ЦК КПСС. Москва, 1995.

Практичне заняття 4

на тему:

Український опозиційний (дисидентський) рух другої половини 1960-х –1980-х років

1. Інституційне та ідеологічне оформлення українського національно-визвольного руху другої половини XX ст. Репресії влади проти українських опозиціонерів.
2. Одна ідея – різні життєві долі. Дисиденти в УРСР: конструювання колективного портрету.
3. Зародження українського самвидаву: від традиційного «культурництва» до політичного протесту. Поширення неформальної преси в Україні на зламі 80–90- років XX ст.
4. Обговорення документальної програми «Українські дисиденти. Війна з системою».

Завдання:

4. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
5. Підібрати з метою конструювання портретів українських опозиціонерів/дисидентів епохи цікаві факти з життя діячів та їх цитати.
6. Переглянути та підготуватись до обговорення документальної програми «Українські дисиденти. Війна з системою».

Література та матеріали для опрацювання

- Антонюк З., Глузман С., Маринович М. Листи з волі. Київ, 1999.
- Бажан О. Г., Данилюк Ю. З. Український національний рух: основні тенденції та етапи розвитку (кінець 1950-х – 1980-і рр.) / Наук. ред. О. П. Реєнт. Київ, 2000.
- Батенко Т. Опозиційна особистість: друга половина ХХ ст. Політичний портрет Богдана Гориня. Львів, 1997.
- Бумеранг. Твори В. Мороза. Париж – Балтимор – Торонто, 1974.
- Бунт покоління: розмови з українськими інтелектуалами. Київ, 2004.
- Гель І. Грані культури. Львів, 1993.
- Гель І. Виклик системі: український визвольний рух другої половини ХХ століття. Львів, 2014.
- Генерал Петро Григоренко: Спогади, статті, матеріали / упоряд. О. Обертас. Київ, 2008.
- Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? Київ, 1998.
- Зайцев Ю. Антирежимний рух (1956–1991). *Львів: історичні нариси*. Львів, 1996.
- Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в Русі Опору 1960 – 80-х років. Київ, 1993.
- Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Львів, 1996.
- Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертника Київ, 2005.
- Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років) / передм. М. Коцюбинської; післям. О. Зінкевича. Київ, 2010.
- Релігійна політика в Україні у 1960-х – 1980-х роках і сучасна практика міжконфесійних відносин / П. М. Бондарчук, В. М. Даниленко, В. О. Крупина, О. Н. Кубальський; відп. ред. В. М. Даниленко. Київ, 2010.
- Русначенко А. Розумом і серцем. Українська суспільно-політична думка 1940–1980-х років. Київ, 1999.
- Чорновол В. Лихо з розуму. Зб. матеріалів. Львів, 1991.
- Українська громадська група сприяння виконання Гельсинських угод. В 4 т. Т.2. Документи і матеріали. Харків, 2001.
- Шлях до незалежності: суспільні настрої в Україні кін. 80-х рр. ХХ ст. Документи і матеріали. До 20-ї річниці незалежності України / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова), Г. В. Боряк, Г. І. Гончарук та ін. Київ, 2011.
- Українські дисиденти. Війна з системою. Відеоматеріали. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n2rNk2A0q3c>.

Практичне заняття 5

на тему:

Суспільно-політичне життя в незалежній Україні крізь призму «трьох революцій»

1. Боротьба за незалежність України. Студентська революція на граніті 1990 р.
2. Суспільна політична криза в Україні 2000-х років. Акція «Україна без Кучми». Помаранчева революція 2004 р.
3. Протестні акції листопада 2013 – лютого 2014 рр. Революція гідності та її наслідки.
4. Обговорення мультимедійної виставки Музею історії Києва «Майдан: Від незалежності до свободи».

Завдання:

1. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
2. Підібрати з метою конструювання портретів учасників революцій цікаві факти з життя громадських діячів та їх цитати.
3. Переглянути та підготуватись обговорення мультимедійної виставки Музею історії Києва «Майдан: Від незалежності до свободи».

Література та матеріали для опрацювання

Базюк Т. Революція на граніті: 25 років по тому. *Zbruc*. 2015. 2 жовтня. URL: <http://zbruc.eu/node/42122>.

Гінда В. Студентський граніт незалежності. *Zbruc*. 2015. 10 лютого. URL: <http://zbruc.eu/node/42120>.

Голос Майдану / За ред. Б. В. Сулима. Львів: Поллі, 2005.

Доній О. Студентська революція на граніті. Фотоальбом про студентське голодування 1990 року. Київ: Смолоскип, 1995.

Лаурен А.-Л. Невідома ціна свободи: демократичні революції у Грузії, Україні, Киргизії. Львів: Піраміда, 2013.

Качмар В. М. Профспілки освітян в період “Революції Гідності” (на прикладі діяльності Первинної профспілкової організації працівників Львівського університету). *Історія зародження і розвиток профспілкового руху в Україні: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 200-річчя створення першої профспілкової організації на українських землях (м. Львів, 9 листопада 2017 р.)* / заг. ред. Семигіної Т.В. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2017. С. 55–67.

Костюк Т. Помаранчева революція: історична зумовленість та історична невизначеність: монографія. Київ: Персонал, 2011.

Кошкіна С. Майдан: нерозказана історія: головне розслідування подій Революції Гідності. Київ: Брайт Стар Паблішинг, 2015.

Кульчицький С. В. Помаранчева революція. Київ: Генеза, 2005.

Лукачук О. Революція Гідності 2013–2014 рр. в усних свідченнях львів'ян і жителів Львівської області (за матеріалами проекту «Майдан: усна історія»). *Українська асоціація усної історії*. URL: <http://oralhistory.com.ua/novini/akadem-zhittya/revoliucia-gidnosti-zamaterialami-proektu-majdan-usna-istoria.html>.

Лукачук О. Образ Литви на сторінках західноукраїнської неформальної преси (1989–1991 рр.). З історії західноукраїнських земель. Вип. 9. Львів, 2014. С. 138–148.

Майдан від першої особи: 45 історій Революції гідності / Упорядники: Т. Ковтунович, Т. Привалко. Київ: К.І.С., 2015.

Майдан Гідності: пам'яті Небесної сотні / Упор. Сергій Козак. Київ: Літературна Україна, 2014.

Майдан від першої особи. Регіональний вимір. Вип. 3. : у 2 ч. Ч. 1. АР Крим – Луганська область / уклад.: О. Білобровець, Л. Бондарук, Т. Ковтунович, Т. Привалко [та ін.], відп. ред. Т. Привалко ; Укр. ін-т нац. пам'яті. Київ: К.І.С., 2017.

Майдан і Церква: хроніка подій та експертна оцінка / редкол.: Л. О. Филипович, О. В. Горкуша, В. В. Титаренко. Київ: Самміт-книга, 2015.

Матвієнко Н. Вікнами до неба :есеї, листи, щоденникові записи. Львів: Сполом, 2009.

Мультимедійна виставка Музею історії Києва «Майдан: Від незалежності до свободи». Відеоджерела. URL: <http://www.memory.gov.ua/maidan-museum-tour/>

Муравський О. Молодіжний рух в Україні на зламі 80–90-х рр. XX ст.: політологічний аспект. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2006. № 18 С. 139–144.

Постанова Верховної Ради УРСР «Про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в м. Києві 2 жовтня 1990 року. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 45. С. 604–605.

«Революція на граніті: Ми були циніками, які загинули б заради ідеї», – Михайло Свистович. URL: <http://maidan.org.ua/2015/10/revolyutsiya-na-hraniti-my-buly-tsynikamy-yakizahynuly-b-zarady-ideji-myhajlo-svystovych/>

«Розраховували ми виключно на власні сили», – Андрій Салюк. *Zbruc*. 2015. 5 жовтня. URL: <http://zbruc.eu/node/42191>

Рябчук М. Ю. Улюблений пістолет пані Сімпсон :хроніка помаранчевої поразки. Київ: К. І. С., 2009.

Солодько П. 2001: масові сутички з міліцією – апофеоз «України без Кучми». *Історична правда*. 2011. 9 березня. URL: <http://www.istpravda.com.ua/videos/2011/03/9/30212/>

Солодько П. 9 березня 2001 року: спогади і прогнози від ініціаторів «України без Кучми». *Українська правда*. 2006. 9 березня. URL: <http://www.pravda.com.ua/articles/2006/03/9/3074768/>.

Українська студентська спілка в боротьбі за незалежність України. *Тисяча років української суспільно-політичної думки*: в 9 т. Т. 9. Київ, 2001. С. 166–195.

Филипович Л. Майдан і Церква. Київ: Техніка, 2015.

Щербак В. Мій Майдан: Революція Гідності, листопад 2013 – лютий 2014. Київ: ЗН УА, 2015.

16 днів. Революція на граніті. Документальний фільм. Відеоджерела. *Студентське братство*. 2011. 5 квітня. URL: http://sbl.org.ua/category/video/film_16_dniv_revolyuciya_na_graniti.html.

Krushelnysky A. An Orange revolution: a personal journey through Ukrainian history. London: Harvill Secker, 2006.

Wojciechowski M. Pomarańczowy Majdan. Warszawa: W.A.B., 2006.

Практичне заняття 6 на тему:

Реалії сучасної «війни» в Україні: від анексії Криму до АТО/ООС

1. Загострення суспільно-політичної ситуації в Україні протягом листопада 2013 – лютого 2014 р.
2. Кримська криза 2014–2016 рр. та її наслідки для українців.
3. Збройний конфлікт на Сході України. Хронологія подій Антитерористичної операції та Операції об'єднаних сил.
4. Внутрішньо переміщена особа (ВПО) в Україні: від успішної інтеграції до стигматизації.

Завдання:

1. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
2. Підібрати окремі сюжети з українсько-російської війни та проаналізувати особливості їх висвітлення у засобах масової інформації.
3. Підготувати розповіді про особистий (чи своїх родичів, друзів) досвід спілкування з переселенцями.

Література та матеріали для опрацювання

АД 242. Історія мужності, братерства та самопожертви. Харків: Книжковий Клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2016.

Березовець Т. Анексія: острів Крим. Хроніки гібридної війни. Київ: Брайт Букс, 2015.

Бутченко М. Художник войны. Харьков: Фолио, 2015.

Донбас і Крим: ціна повернення: монографія / За заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. Київ: НІСД, 2015.

Війна на сході України 2014–2015 рр. Поле битви – Україна. Від «володарів степу» до «кіборгів». Воєнна історія України від давнини до сьогодення / Авт. кол.:

- Б. Черкас, О. Сокирко, А. Плахонін, Я. Примаченко, М. Відейко, А. Галушка, К. Галушко, С. Громенко, М. Майоров, А. Руккас, Є. Синиця. Харків, 2016. С. 336–352.
- Гуменюк Н. Загублений острів. Книга репортажів з окупованого Криму. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020.
- Зелінський А. Соняхи. Духовність на час війни. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015.
- Золотухина И. Война с первых дней. Харьков: Фолио, 2015.
- Історія Криму в запитаннях та відповідях / Упорядн. Г. Боряк. Київ: Наукова думка, 2015.
- Каліновська О., Криштопа О., Назаренко Є., Трохимчук В., Феденко Д. Неоголошена війна. Невідомі факти і хроніки АТО / Ольга Каліновська, Олег Криштопа, Євген Назаренко, Валентин Трохимчук, Дарина Феденко. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015.
- «Катастрофа і триумф. Історії українських Героїв» / За заг. ред. Л. Івшиної. Вид. 1. Київ: ТОВ «Українська прес-група», 2015.
- Кашпор О. Війна очима ТСН. 28 історій по той бік камери. Київ: Видавництво «Основи», 2015.
- Кульчицький С., Якубова Л. Триста років самотності: Український Донбас у пошуках смислів і Батьківщини. Київ: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2019.
- Лойко С. Аеропорт. Киев: Брайт Стар Паблішинг, 2015.
- Магда Є. Гібридна війна. Вижити і перемогти. Харків: Віват, 2015.
- Мамалуй А. Военный дневник (2014–2015). Харьков: Фолио, 2016.
- Мацієвський Ю. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991–2014). Київ: Книги ХХІ, 2016.
- Миронова В. Люди Донбасса. Жизнь сначала. Харьков: Фолио, 2015.
- По той бік Дніпра: вплив контраверсійних образів «іншого українця» на формування ментальних кордонів / за заг. ред. М. О. Фролова. Запоріжжя: Інтер-М, 2015.
- Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Книга спогадів / російсько-українська війна. Київ: Люта справа, 2018.
- Положий Є. Іловайськ. Харків: Фолио, 2015.
- Савченко Н. Сильне ім'я Надія / Н. Савченко. Київ: Юстініан, 2015.
- Український Донбас: проблеми регіонального розвитку на сучасному етапі націєтворення.
- Донеччина і Луганщина у XVII–XXI ст.: історичні фактори й політичні технології формування особливого та загального у регіональному просторі / С. Кульчицький, Л. Якубова. Київ: Інститут історії України, 2015. С. 712–794.
- Сурженко М. АТО. Історії зі Сходу на Захід. Брустурів: Дискурсус, 2014.
- Усна історія російсько-української війни (2014–2018 роки). Випуски 1–4. Київ, 2015–2018.
- Фельштинський Ю., Станчев М. ТРЕТЯ СВІТОВА: Битва за Україну. Київ: Наш формат, 2015.
- Цаплиєнко А. Книга змін. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2015.
- Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Київ: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2018.

Практичне заняття 7 **на тему:**

Зовнішньополітичні орієнтири України: **пошук «правильного» вектору**

1. Визнання незалежності України іншими державами. Формування нової системи міждержавних відносин у 1990-х роках: хронологія подій.
2. Взаємини з Російською Федерацією та міжнародною організацією Співдружність незалежних держав.

3. Співробітництво з країнами Заходу та США.
4. Євроінтеграційні проекти українців. Дипломатичні контакти з Республікою Польщею та країнами Балтії.

Завдання:

1. Прочитати та обговорити під час заняття літературу, подану в списку «Література та матеріали для опрацювання».
2. Скласти діаграму чинників поживлення та послаблення співробітництва між Україною та США, Російською Федерацією, Китаєм, Республікою Польщею.
3. Підготувати розповіді про особистий (чи своїх родичів, друзів) досвід перебування або проживання закордоном.

Література та матеріали для опрацювання

Балда Т. Європейський вибір України крізь призму української діаспорної публіцистики. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. Львів, 2009. Вип. 32. С. 64–72.

Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Еволюція зовнішньої політики України (1991–2006 рр.). *Український історичний журнал*. 2006. № 4. С. 32–51.

Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації. *Український історичний журнал*. 2011. № 4. С. 55–76.

Дещинський Л. Міжнародні відносини України: історія і сучасність: навч. посіб. Львів, 2004.

Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії: матеріали міжнар. конф. пам'яті Єжи Гедройца (Київ, 24–26 листопада 2006 р.) / упоряд. О. Гнатюк, А. Мокроусов. Київ, 2009.

Зібрання чинних міжнародних договорів України: офіц. вид. / за заг. ред. А. М. Зленка, К. І. Грищенко, Б. І. Тарасюка. Т. 1–5: січень 1990 – грудень 1995 рр. Київ, 2001–2006.

Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / відп. ред. С. Віднянський. Київ, 2004.

Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2008–2013) / авт. кол.: С. В. Віднянський, О. М. Горенко, А. Ю. Мартинов (відп. ред.), В. В. Піскіжова. Київ: Інститут історії України, 2015.

Ковтун Є. Досвід інтеграції Латвії, Литви та Естонії до Європейського союзу як приклад для України. ЕМІНАК. *Науковий щоквартальник*. Миколаїв, 2008. № 1–4 (3). Січень–грудень. С. 105–109.

Корома Н. Місце України у формуванні Балто-Чорноморського регіону: від ідеї до реального співробітництва. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Географія*. Київ, 2007. Вип. 54. С. 55–57.

Лукачук О. Литовський чинник у євроінтеграційних проектах України. *Новітня доба: зб. наук. статей*. Вип. 1: Україна у ХХ столітті / гол. ред. І. Соляр, відп. ред. О. Стасюк. Львів: НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича, 2013. С. 105–121.

Лукачук О. Українське питання в діяльності европарламентарів у 2004–2015 рр.: досвід депутатів з Литви. *Парламентаризм в Центрально-Східній Європі: історія, національні особливості, сучасні тенденції*. Київ: Ліра-К, 2015. С. 127–139.

Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000) / Л. Гайдуков, В. Кремень, Л. Губернський та ін. Київ, 2001.

Надтока О. О. Балто-Чорноморський союз: історична ретроспектива і політична перспектива. Наукові записки НаУКМА. Гуманітарні науки. Київ, 2003. Т. 22. Ч. 1. С. 148–157.

Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти / За ред. Ф. Рудича. Київ, 2002.

Українська дипломатична енциклопедія: у 2-х т. / редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. Т. 2. Київ, 2004.

Чекаленко Л. Зовнішня політика і безпека України. Людина – суспільство – держава – міжнародні структури. Київ, 2004.